

Nr 416

Av fru **Mogård**, om *obligatorisk ansvarsförsäkring för tillverkare och försäljare av läkemedel.*

(Lika lydande med motion nr 359 i Första kammaren)

Tillverkningen av läkemedel i Sverige har vuxit i snabb takt under de senaste åren. För närvarande finns det ungefär fyrtio olika företag som framställer läkemedel. Av dessa är de nio största företagen sammanslutna i Läkemedelsindustriföreningen (LSF).

Medlemmar i föreningen är Astra, Bofors, Draco, Ferrosan, Hessle, Kabi, Leo, Pharmacia och Recip. Enligt uppgift svarar dessa nio företag för 98 procent av i vårt land tillverkade läkemedel.

Marknaden torde för närvarande enligt uppskattning öka med cirka tolv procent om året. De till LSF anslutna företagen har under de senaste tio åren expanderat från ett tillverkningsvärde av 165 miljoner kronor till 500 miljoner kronor.

Uppgången har sin grund i dels en betydande ökning av exporten, dels en markant ökning av konsumtionen inom landet. Det anses att läkemedlen år 1950 utgjorde 0,59 procent av den totala konsumtionen i landet och att deras andel i konsumtionen år 1966 stigit till 1,04 procent.

Läkemedlens väg från tillverkning till konsumtion är kringgårdad av en sträng lagstiftning. Den enskilde konsumenten kan få inköpa läkemedel endast på apotek eller i samband med sjukhusvistelse.

Årligen introduceras i vårt land cirka 200 nya läkemedel. Innan ett nytt läkemedel får föras ut i marknaden skall det granskas av statens farmaceutiska laboratorium och i särskild ordning registreras. Sedan registrering skett, blir varje läkemedel föremål för stickprovskontroll. Dessutom granskas verksamheten vid läkemedelsindustrier och apotek av särskilda läkemedelsinspektörer.

De viktigaste förutsättningarna för att ett nytt läkemedel skall godkännas är dels att det vid försök visat sig ha uppgiven effekt, dels att eventuella biverkningar inte är svårare än att de kan accepteras.

Apoteken har ensamrätt till försäljning av läkemedel. Därigenom har samhället velat uppnå att nödvändiga läkemedel alltid finns i handeln och att läkemedlen uppfyller bestämda kvalitetskrav. Kvalitets- och säkerhetskraven skall upprätthållas oberoende av apotekens storlek.

I dag beräknas apoteken tillhandahålla inemot 20 000 olika artiklar.

Läkemedlen omfattar omkring nittio procent av försäljningen. Apotekens kundbesök anses tämligen lika fördelade mellan receptbelagda och receptfria läkemedel. Allmänt torde gälla att Sverige har förhållandevis fler receptbelagda läkemedel än flertalet andra länder.

Trots alla säkerhetsåtgärder vid tillverkningen och senare kontroll av saluförda läkemedel från myndigheternas sida föreligger ändå alltid risk för att fel kan begås hos producenten eller i något led på väg från producent till konsument. Granskning vid statens farmaceutiska laboratorium sker säkert med noggrannhet och känsla av ansvar för uppgiften, men genom den mänskliga faktorn kan trots allt förbiseenden och misstag inträffa vid denna statliga kontroll. En absolut garanti mot att olämpliga läkemedel icke föres i marknaden kan aldrig uppnås hur väl man än kringgärdar tillverkning och distribution. Det finns ju aktuella exempel på att ett godkänt läkemedel i viss användning givit upphov till svåra skadeverkningar i form av för framtiden bestående invaliditet.

Mot denna bakgrund har man anledning att ställa frågan huruvida konsumentens rätt till gottgörelse är tillfredsställande tryggad vid misstag i samband med tillverkning eller distribution av läkemedel. Även om skador aldrig kan helt undvikas, bör den enskilde kunna fordra att han blir tillförsäkrad ersättning för liden skada. Det borde därför ordnas så att företag som tillverkar läkemedel och apoteken vore skyldiga att teckna en ansvarsförsäkring såsom en garanti för att skadestånd kom att utgå till dem som drabbas av skada genom fel eller försummelse vid produktion eller distribution av läkemedel.

Med stöd av vad jag anfört får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan om obligatorisk ansvarsförsäkring för tillverkare och försäljare av läkemedel.

Stockholm den 24 januari 1969

Britt Mogård (m)
